

REWITALIZACJA a działania pozorne

Mariusz Kwiatkowski

Uniwersytet Zielonogórski
Fundacja Partycypacja

Teza

- Rewitalizacja, ma szansę stać się czynnikiem rozwoju lokalnego i partycypacji obywatelskiej.
- Jednak jest narażona na działania pozorne, które mogą znacząco utrudnić osiągnięcie założonych celów.

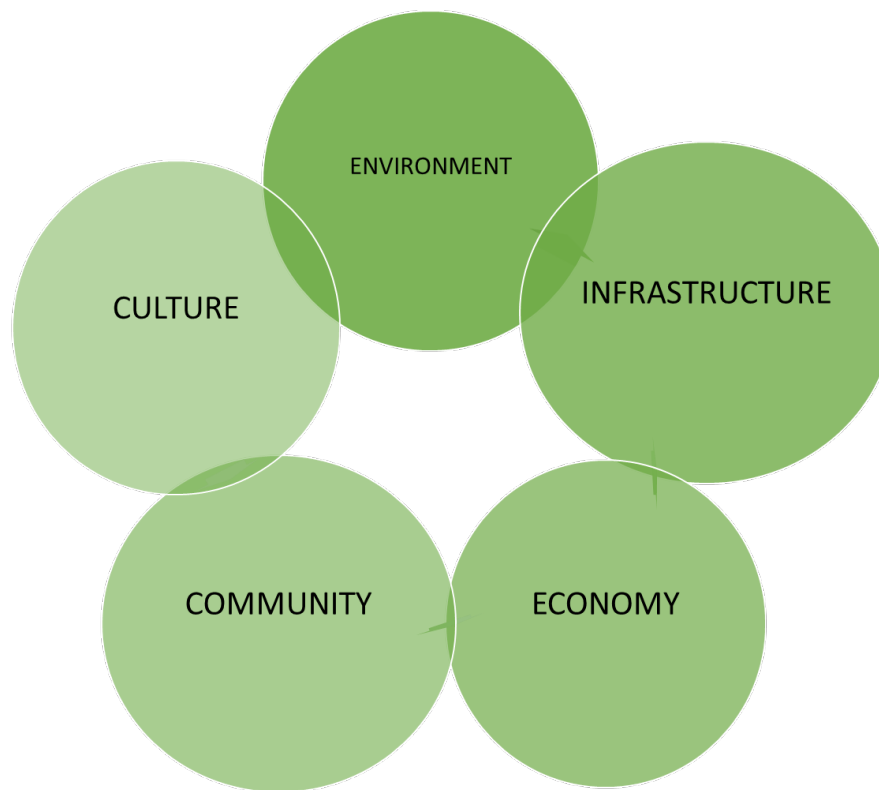
CELE WYSTĄPIENIA

- Zwrócenie uwagi na zagrożenia związane z działaniami pozornymi (DP) w rewitalizacji
- Wyodrębnienie czynników DP
- Wskazanie sposobów identyfikacji i redukowania DP

KOMPLEKSOWO – PARTYCYPACJNIE - INKLUZYWNIE

- *Rewitalizacja stanowi proces wyprowadzania ze stanu kryzysowego obszarów zdegradowanych,*
- *prowadzony w sposób **kompleksowy**,*
- *poprzez **zintegrowane działania***
- *na rzecz **lokalnej społeczności**, przestrzeni i gospodarki,*
- *skoncentrowane terytorialnie, prowadzone **przez interesariuszy rewitalizacji** na podstawie gminnego programu rewitalizacji (Ustawa o rewitalizacji 2015 Art. 2.1.)*

Kompleksowa odpowiedź na stany kryzysowe

Duńskie inspiracje

- „Bottom up” – nowatorskie, oddolne kształtowanie przestrzeni publicznej
- Projektant jako badacz społeczny
- „Walk & talk” – szczególna rola spaceru badawczego

Wybrane przypadki – miejscowość X

Miejscowość X

– zderzenie z polskimi realiami

- „kompleks gmachu” + wszechwiedzący projektant
- fikcyjne diagnozy / magia „sondażu”
- konflikt jako siła napędowa konsultacji
- siła „pieniaczego kapitału społecznego”
- walk and talk – sieciowanie i edukacja

Miejscowość Y

kompleksowo - partycypacyjnie - inkluzywnie

Miejscowość Y

Wybrane zadania zaplanowane w programie rewitalizacji

- Program kompleksowego wsparcia dla niezatrudnionych mieszkańców – aktywizacja w CIS
- Program aktywizacji społeczno-zawodowej osób zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem, realizowany przez MGOPS
- Program „Praca w spółdzielni socjalnej”
- Program „Lokal dostępny od zaraz”
- Społeczny urząd – społeczne zamówienia

Wybrane zadania zaplanowane w programie rewitalizacji

- Termomodernizacja budynków komunalnych i socjalnych,
- Modernizacja budynku komunalno-socjalnego
- Remonty zasobów komunalnych
- MUR – Miejska Usługa Rewitalizacji – odnowa podwórek
- Mur – cel – PAL (Program Aktywności Lokalnej) aktywizacja społeczna rodzin zagrożonych wykluczeniem społecznym, mieszkańców wybranych podwórek

Wybrane zadania zaplanowane w Programie rewitalizacji

- Uporządkowanie pomieszczeń gospodarczych (komórek) użytkowanych przez najemców lokali komunalnych i socjalnych
- Utworzenie i prowadzenie świetlicy środowiskowej
- Program terapii dla uzależnionych Szansa
- Klub Malucha i Seniora

Wybrane zadania zaplanowane w programie rewitalizacji

- **Modernizacja budynku przy ul. Zachodniej nr 11 z przeznaczeniem na Ośrodek Kultury Społecznej**
- **Centrum Organizacji Społecznych**

II REWITALIZACJA a partycypacja obywatelska

- Uczestnictwo w diagnozie
i programowaniu
- Uczestnictwo w Komitecie Rewitalizacji
- Uczestnictwo w realizacji przedsięwzięć

1) POZORNE

2) WĄSKIE

3) SZEROKIE

M. Kwiatkowski, *Partycypacyjny model rewitalizacji i jego przeciwnicy*, w: *Rewitalizacja. Podejście partycypacyjne*, red. D. Bazuń, M. Kwiatkowski, Oficyna Naukowa, Warszawa 2017.

OBSZARY DZIAŁAŃ POZORNYCH

*„Wprawdzie Gierek całował się
publicznie z Breżniewem,
ale wszyscy zdawali sobie sprawę
z tego, że robił to na niby”*

(P. Bożyk „Trybuna” wrzesień 2004)

D.P. Definicja

- **Działania pozorne** to „takie czynności, które ze względu na swoje najważniejsze cechy (rzeczywisty przebieg lub bezpośredni cel) **są inne niż na to wyglądają**. Nie realizują one swoich bezpośrednich celów, **nie spełniają założonych funkcji**, które powinny realizować zgodnie z wyobrażeniami rozpowszechnionymi w danym społeczeństwie i kulturze”
(J. Lutyński 1977).

D.P. w systemie monocentrycznym

Totalitaryzm a dz. pozorne

(doświadczenia Jana Lutyńskiego)

- Fikcje polityczno – ustrojowe (J. Karpiński)
- Fikcje w sferze pracy (J. Tischner)
- Fikcje w sferze działalności społecznej
(A. Turska – czyny społeczne)
- Fikcje w sferze kultury i języka
(M. Głowiński - nowomowa)

III OBSZAR DZIAŁAŃ POZORYNYCH

Przypadek miejscowości Z

Przedsięwzięcie nr 5 *Remont i rozbudowa zabytkowej remizy strażackiej* - nie wykazano, by taki projekt pozytywnie wpłynął na przedstawioną w diagnozie sytuację kryzysową w obszarze społecznym.

Przedsięwzięcie nr 6 *Kompleksowy remont Kościoła p.w. Miłosierdzia Bożego* - należy wykazać, że realizacja tego działania pozytywnie wpłynie na problemy przedstawione przy opisie aspektu społecznego gminy.

Kryterium 4 – nie spełnia

Realizacja zasady partnerstwa i partycypacja społeczna

Uzasadnienie:

Konsultacje zostały przeprowadzone jedynie na potrzeby diagnozy problemowych obszarów tematycznych. Brakuje informacji na temat partycypacji społecznej na etapie programowania, wdrażania i monitorowania. Wskazano, że w realizację zostaną włączone lokalne organizacje, ale nie podano informacji, jakie to będą podmioty i w jaki sposób zostaną zaangażowane. Nie przewidziano uczestniczenia w procesie realizacji programu społeczności obszarów rewitalizacji, przedsiębiorców, ani też nie zaplanowano możliwości współdecydowania przez interesariuszy w zakresie prowadzonych działań.

CD

Przedsięwzięcie nr 5 *Remont i rozbudowa zabytkowej remizy strażackiej* - nie wykazano, by taki projekt pozytywnie wpłynął na przedstawioną w diagnozie sytuację kryzysową w obszarze społecznym.

Przedsięwzięcie nr 6 *Kompleksowy remont Kościoła p.w. Miłosierdzia Bożego* - należy wykazać, że realizacja tego działania pozytywnie wpłynie na problemy przedstawione przy opisie aspektu społecznego gminy.

D.P. - mechanizmy

1. MECHANIZM ORGANIZACYJNO – DECYZYJNY

Źródła:

- Zróżnicowanie poziomów podejmowania decyzji
- Nieformalny autorytet

D.P. a rewitalizacja

2. MECHANIZM AKSJOLOGICZNY

Źródła:

- Wartości uznawane ale nie realizowane

D.P. - mechanizmy

3. MECHANIZM WYKONAWSTWA NIEŻYCIOWYCH ROZPORZĄDZEŃ

Źródła:

- Wymagania, oczekiwania, nierealizowalne reguły formalne i nieformalne

D.P. - mechanizm

4. MECHANIZM RZEKOMO PRAGMATYCZNY

Źródła:

- Trudny do rozwiązania problem

Skutki DP

- Straty gospodarcze
- niesprawność organizacyjna
- Demoralizacja
- Osłabienie zaufania
- Błędne koło dz. pozornych

Rewitalizacja i partycypacja - czynniki działań pozornych

- 1) Demoralizacja związana z tworzeniem i realizacją LPR w latach 2008-2013 („kompleks gmachu”).
- 2) Liderski / **autorytarny** styl zarządzania gminami (wieża obserwacyjna za 20 mln zł).
- 3) Cena jako główne kryterium wyboru ekspertów (wielomiesięczna diagnoza partycypacyjna za 11 tys. zł?).

Rewitalizacja i partycypacja - czynniki działań pozornych

- 4) Partykularyzm grupowy (pieniaczy kapitał społeczny)
- 5) Osłabiona rola komitetu rewitalizacji
- 6) Deficyt działań edukacyjnych
- 7) Deficyt zaufania

Jak badać działania pozorne w procesie rewitalizacji?

- 1) Analiza programów rewitalizacji
- 2) Konfrontacja programów z podjętymi działaniami
- 3) Ewaluacja

Zielona Góra

- Kropla drąży skałę

Dziękuję

- M.Kwiatkowski@is.uz.zgora.pl